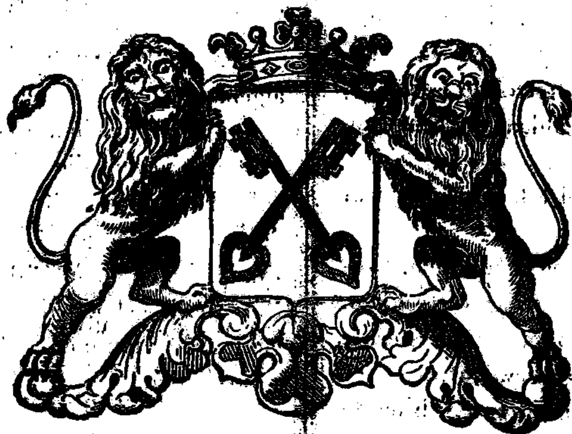
1850. N°. 1

LEYDSCHE COURANT

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

MAANDAG, 11 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 9 November.

De Studenten der Theologische Faculteit aan onze Hoogeschool hebben in eene op gisteren gehouden vergadering met algemeene stemmen besloten, om geen gevolg te geven aan het verzoek der zoogenaamde *Toga-kompagnie* te Utrecht, ten einde met de Studenten in de Theologie dier Hoogeschool in gemeenschappelijk overleg te treden, om de Toga aan te nemen, wanneer zij tot de H. Dienst zullen toegelaten zijn. In genoemde vergadering werd het gevoelen geuit: 1°. dat het elk Predikant vrijstond, die kleeding aan te nemen welke hij verkoos, omdat daaromtrent geene kerkelijke bepalingen zijn, en 2°. dat de beraadslaging of het besluit, om een bepaald costuum als Predikant aan te nemen, niet van de Studenten, maar van de gevestigde en erkende kerkelijke vergaderingen moest uitgaan.

— Wij vernemen dat de Heeren Weenig en van Leeuwen, Orgelmakers alhier, octrooi hebben bekomen voor den tijd van vijf jaren, op eenige verbetering in het Orgelwerk, voornamelijk strekkende ter meerdere krachtsontwikkeling.

— Men verneemt, dat, volgens kennisgeving van het Departement van Justitie, het eenzaam opsluiten van gevangenen in strijd is met de bestaande wetgeving. Het cellulaire gevangenisstelsel zal derhalve in dit Rijk noch ingevoerd noch toegepast worden. (*Prov. Gron. Cour.*)

'sGRAVENHAGE, 9 November.

De Koning heeft gisteren middag ten half vijf ure, op de gebruikelijke wijze ontvangen de Commissie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, die belast was met het aanbieden aan Z. M. van de opgemaakte lijst van vijf Candidaten tot aanvulling der opengevallene betrekking van Raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden.

— Heden zullen zich nog slechts twee der afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bezig houden met het onderzoek der ontwerpen van wet, uitmakende de Staatsbegrooting voor den jare 1851.

— De Heer A. Davezac, die een aantal jaren de betrekking vervuld heeft van Zaakgelastigde van de Vereenigde Staten bij het Nederlandsche Hof, is gisteren uit de residentie vertrokken, om naar New-York terug te keeren. Gemelde betrekking wordt thans door den Heer Foston bekleed.

— Gisteren is door de leden van de Provinciale Staten in Zuidholland aan de Commissaris des Konings dezer provincie een diner gegeven; menige toast is er ingesteld op het het heil van Koning en Vaderland en op dit belangrijk gewest.

Provinciale Staten van Zuidholland.

Zitting van Donderdag 7 November.

In deze zitting zijn de beraadslagingen voortgezet en ten einde gebragt over het reglement, houdende vaststelling van voorloopige bepalingen nopens de voordragt of benoeming van hoofden enz. der Waterschappen. Dat ontwerp is ten laatste, eenigzins gewijzigd, met algemeene stemmen aangenomen. — Daarna is de Vergadering overgegaan tot de verkiezing van een lid van Gedep. Staten, in plaats van het afgetreden lid, den Heer Mackay. Na drie stemmingen is daartoe gekozen de Heer Mr. R. J. C. Metelerkamp, met 40 van de 74 stemmen. De overige stemmen hadden zich vereenigd op den Heer Mr. H. C. J. Hoog. — De Vergadering is gescheiden tot aanstaanden Maandag.

AMSTERDAM, 7 November.

Heden heeft de Wel-Ed. Z. Gel. Heer D. J. Veegens, Rector van het Stedelijk Gymnasium, het 25ste jaarfeest van zijne betrekking als Docent bij de Latijnsche school en genoemde inrigting, eenvoudig en plegtig gevierd.

— Er is of zal eerlang in handen der benoemde commissie worden gesteld een bedrag van f 2,932.20, bijeengebragt in de kolonie Suriname, om te worden verdeeld tusschen de provinciën Noordbrabant, Gelderland en Limburg, ten behoeve der noodlijdende slagtoffers van den jongsten watersnood.

— Heden morgen is in het Binnen-Gasthuis ingebragt J. Veenman, schoenmakersleerling, die, op den Hollandschen IJzeren Spoorweg een boodschap doende, over het spoor is gestruikeld, op het oogenblik dat een ledige trein in aantogt was, waardoor hij zoodanig is overreden, dat zijne beenen geheel verbrijzeld zijn.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 7 November.

De ongerustheid blijft nog steeds in de gemoederen heerschen, ten aanzien van de goede verstandhouding der hooge staatsmagten. De fondsen zijn gisteren wederom achteruit gegaan, omdat de Generaal Changarnier geen deel had genomen aan een diner door den President gegeven.

— Twee goederen-treinen zijn op den Noorder-spoorweg tegen elkander gereden, waardoor 4 menschen het leven hebben verloren.

— Te Montpellier is den 29sten October eene vrouw gestorven, die tot op het laatst van haar leven voddenraapster was, en toch een kapitaal van 300,000 fr. heeft nagelaten. In genoemde stad bezat zij 15 kapitale huizen.

PRUISSEN.

BERLIJN, 5 November.

De Kamers zijn tegen den 21sten dezer bijeengeroepen.

— Wij hebben, zegt het Ministerieel blad *de Deutsche Reform*, het gewigtig berigt mede te deelen dat het Staats-Ministerie in zijne zitting van heden, welke op het beslissende oogenblik ook door Z. M. den Koning werd bijgewoond, het besluit heeft genomen, om het gezamenlijke Pruissische leger, met inbegrip van de Landweer, mobiel te maken.

De onlangs aan Pruissen gestelde vordering om Keur-Hessen te ontruimen, terwijl intusschen van onderscheiden kanten vreemde troepen opmarscheerden en het dus zonder nadere voorzorgsmaatregelen onmogelijk scheen, heeft, ofschoon de hoop op hare bevredigende uitkomst nog niet is opgegeven, aanleiding tot dat besluit gegeven.

Onze regering had nog gisteren per telegraaph naar Frankfort de vordering gezonden, om het verder voortzetten der militaire tusschenkomst in Keurhessen te staken, maar ofschoon Vorst Thurn geneigd was hieraan te voldoen, zoo gelukte het nogtans den Minister Hassenpflug, in den zoogenaamden Bondsdag eene meerderheid tot het voortzetten der militaire maatregelen te erlangen.

Hierop is aan Generaal Graaf Gröben het bevel toegezonden, voor het vervolg slechts naar zijne militaire inzigten te handelen.

Bij de uitgeschreven militaire maatregelen zal het ook noodzakelijk zijn, de Pruissische troepen uit Baden terug te trekken; een gedeelte daarvan is reeds op marsch.

Deze besluiten hebben de eenstemmigheid in het ministerie hersteld. De Minister van Eerediensten, heeft zich bereid verklaard, in het ministerie te blijven. Naar men gelooft zal hij thans ook voorloopig het Voorzitterschap bekleeden, daar de Minister-President, Graaf Brandenburg, heden morgen aan zenuwkoorts is overleden.

Zijn overlijden heeft hier algemeene deelneming verwekt. De ziekte begon Zondag morgen met koorts-aanval en is zeer schielijk en hevig toegenomen. In den nacht, dien dag voorafgaande, was de Minister-President opgeroepen om zijn bed te verlaten en eene telegraphisch berigt aan Generaal von der Gröben te verzenden. Zondag avond was hij nog ijverig werkzaam, doch des anderen daags 's middags, nam de ziekte eene bedenkelijke rigting. Den volgenden avond verergerde de toestand door de ijlende koortsen. Zijne jongste oogenblikken waren kalm en rustig, bij zijn verscheiden waren al zijne betrekkingen tegenwoordig.

Heden morgen vroeg hebben H. M. de Koning en Koningin persoonlijk aan de familie hunne smart en deelneming betuigd.

— Het staande leger en de landweer, eerste ban, telt in vredestijd 360,000 man en komt op den voet van oorlog op 480,000 man, dat is 3 pCt. van 16 millioen zielen. Dit leger is verdeeld in 863 bataillons infanterie, 18 bataillons jagers en scherpschutters, 370 eskadrons ruiterij, 288 batterijen artillerie, 18 compagnien werklieden en 26 compagnien pionniers, enz.

De tweede ban van de landweer levert 160,000 man en brengt alzoo het Pruissische leger, in staat in 't veld te trekken, op 340,000 man, dat is 4 pCt. der bevolking.

— Te Wesel is de mobile kolonne, die sedert zes maanden aldaar en in de nabijheid gelegerd had, den 3den dezer, ingevolge een onverwachts ont-

vangen bevel, naar de grenzen van Hessen opgerukt, en heeft het eenige bataillon linie-Infanterie, hetwelk nog in die vesting lag, den last gekregen om zich insgelijks marschvaardig te houden. Hetzelfde bevel is, volgens berigten uit Hamburg van den 4den dezer, bij de aldaar in bezetting liggende Pruissische corpsen ontvangen.

— De Saxische Regering heeft den 5den dezer haar bevel tot oproeping van verlofgangers en aankoop van paarden weder ingetrokken.

— Te Nürnberg zijn den 3den dezer langs den spoorweg 2400 man Oostenrijksche troepen aangekomen en terstond verder naar Bamberg vertrokken. Op de volgende dagen werden nog drie afdeelingen, ter gezamentlijke sterkte van 15,000 man en 1,700 paarden, langs denzelfden weg verwacht.

— Het leger door Oostenrijk, Beijeren en Wurtemberg op de been te brengen, zal 200,000 man sterk zijn, als: van Oostenrijk 120,000, van Beijeren 60,000 en van Wurtemberg 20,000. Dat geheele leger wordt in drie afdeelingen gesplist; de Boheemsche, met het hoofdkwartier te Eger, en dus vlak aan de Saksisch-Beijersche grenzen; de Frankische, met het hoofdkwartier te Aschaffenburg, en de Schwabensche, met het hoofdkwartier te Bregenz. De eerste afdeeling bestaat uit de Oostenrijksche keurtroepen, onder bevel van Aartshertog Albrecht; de tweede, onder vorst Thurn und Taxis, bestaat uit het Beijersche contingent, met 10,000 Oostenrijkers; de derde is het Oostenrijksche leger uit het Vorarlgebergte, met de Wurtembergers.

— Eene telegraphische tijding uit Weenen van 5 November meldt, dat het Oostenrijksche leger in het Vorarlgebergte de grenzen heeft overschreden.

— De *Const. Zeitung* meldt, dat de Keurvorst van Hessen door zijn eigen schoonzoon, den Graaf van Isenburg-Wächtersbach van valschheid is aangeklaagd. Deze was met de oudste dochter gehuwd van den Keurvorst; zijn huwelijk werd altijd als zeer gelukkig daar te lande geroemd; de terugkeer van Hassenpflug naar Hessen, bragt ook in dat gezin tweedragt. De Graaf, een braaf man, toonde zich afkeerig van Hassenpflug en duidde den Keurvorst ten kwade dat hij met zoodanig mensch gemeene zaak maakte. De Graaf schaarde zich aan de zijde der militairen, terwijl zijne gemalin de zijde van haren vader koos. Reeds sprak men van eene echtscheiding, toen onlangs den Graaf ter oore kwam dat de Keurvorst, ter geheimhouding van de daadzaak dat zijne oudste dochter (de Gravin van Isenburg) reeds voor zijn huwelijk met de Gravin Schaumburg was geboren, eenen geestelijke in de omstreken van Fulda door omkooping heeft bewogen eene valsche doopcedul af te geven. De Graaf Isenburg doet thans den Keurvorst een proces aan wegens vervalsching van de doopcedul zijner dochter, vermits de Graaf de bewijzen in handen heeft, dat zij voor zijn huwelijk geboren en derhalve van de erfopvolging verstoken is.

— Te Keulen heerscht veel levendigheid in den handel; de kranen op de kaai zijn naauwelijks toereikend, om de uit Nederland komende goederen te lossen.

HESSEN.

KASSEL, 4 November.

De permanente commissie der Stendenvergadering, heeft heden eene bijeenkomst gehouden, om te beraadslagen over de stappen, welke ter zake van de jongste gebeurtenissen zouden moeten gedaan worden. De Commissie heeft besloten een protest tegen den intogt der Beijersche en Oostenrijksche troepen en tegen de proclamatie van den Bonds-Commissaris, Graaf von Rechberg, uit te vaardigen, welk stuk nog dien eigen dag openbaar zou gemaakt worden.

FRANKFORT.

6 November.

Over de wederzijdsche stelling der in Keur-Hessen binnengerukte Pruisische en Beijersche troepen is niets met zekerheid bekend.

— Volgens berigten uit Hanau van 6 Nov. strekken de Beijersche troepen zich steeds verder op den weg naar Fulda uit. Het hoofdkwartier is van Schlüchtern naar Fliethen voortgeschoven. De onderscheiden deelen van het leger zijn thans alle op één punt, een paar uren boven Fulda, zaamgetrokken, tot geen geringen last voor de arme landbewoners, die buiten staat zijn zoo veel militairen te onderhouden.

— De berigten uit Kassel stemmen alle daarin overeen, dat de Pruissische troepen zich op de meest betamelijke wijze aldaar gedragen. Zij vervullen de posten te gelijk met de burgerweer. In den middag van 4 November bragt het officier-corps een bezoek aan Prinses Karoline, die zich nog te Kassel ophoudt.

— Te Stuttgart spreekt men van eene minister-crisis. Het maken van krijgstoerustingen werd aldaar ijverig voortgezet. Op 5 November zijn op nieuw in alles 24 man verlofgangers per compagnie opgeroepen.

— Te Mamtz trokken den 5den dezer sterke patrouilles, uit Oostenrijksche en Pruissische troepen zamengesteld, door de straten. De verbittering tusschen de soldaten van beide natiën is groot. Het straatgevecht, hetwelk gisteren tusschen hen heeft plaats gehad, ontstond op onderscheidene plaatsen en werd met alle wapens gevoerd. Verscheiden soldaten zijn reeds aan hunne wonden overleden. Heden zijn maatregelen genomen, ter voorkoming van herhaling dier bloedige tooneelen.

SLEESWIJK.

Men meldt uit Husum, dat aldaar vele inwoners uit Frederikstad huisvesting vinden. De meesten zijn arm, en er bevinden zich onder hen vele Joden, voor welke de inwoners van Husum dringend ondersteuning vragen.

— Men verzekert dat een Oostenrijksch leger van 25,000 man, met 60 stukken geschut, door Saksen naar Holstein zal oprukken, om aan den oorlog een einde te maken.

RUSLAND.

Den 28sten October is de Newa-brug te Petersburg wegens sterken ijsgang afgebroken.

— Te Warschau werden bij gelegenheid dat zich de Keizer daar bevond, feesten gegeven, die eene waarlijk Oostersche weelde kenmerkten. Het eerste gaf de Keizer van Rusland, het tweede de stad, het derde de Maarschalken des adels, wier getal in Polen vijf is. Elk hunner schonk daartoe zijn jaarlijksch inkomen à ƒ20,000, en alzoo kostte het Maarschalken-bal ƒ100,000. Het werd gehouden in het paleis des Stadhouders en verlicht door 120,000 gekleurde vlammen. Al de hooge edellieden van Polen, 86 in getal, waren genoodigden.

TURKYE.

Op den 23sten Oct. heeft men te Konstantinopel het berigt ontvangen van een vreeselijk ongeluk in het tuighuis van Pera. Ten 10½ ure is het Admiraalschip Taizi-Schenket door eene ontploffing, deels in de lucht gesprongen, deels gezonken. Ongeveer 800 personen hebben daarbij het leven verloren. Uithoofde der bestaande verwarring, kon men op het eerste oogenblik nog geen nadere bijzonderheden mededeelen.

KAAP DE GOEDE HOOP.

24 Augustus.

Alhier is de verordening afgekondigd waarbij in de kolonie een eigen parlement wordt ingevoerd. Dat parlement zal bestaan uit den Gouverneur, een wetgevenden raad en een huis van vertegenwoordigers, welke beide vergaderingen zullen worden zamengesteld overeenkomstig met de door den tegenwoordigen Gouverneur en wetgevenden raad te maken bepalingen. Het parlement zal wetten voor de kolonie kunnen maken; aan de Koningin is evenwel de bevoegdheid toegekend om die te wijzigen.

— Den 15den December zal eene schroef-stoombootdienst tusschen Engeland en de Kaap worden geopend, waarvan men zich voor de ontwikkeling dezer kolonie groote voordeelen belooft.

— Uit de Kaap-Kolonie schrijft de Heer J. Groenendaal, verleden jaar met ter woon derwaarts vertrokken, aan het hoofdbestuur van de Nederl. Vereeniging tot afschaffing van sterken drank, door hetwelk hij was voorzien geworden met een open brief aan de Hollandsche inwoners dier streken, nazaten van hen die vroeger onze landgenooten waren, en die zelven zich nog altijd eenigermate als Hollanders blijven beschouwen, het volgende:

»Aangenaam is het mij u te kunnen berigten dat ik, door 's Heeren goedheid, den 26sten Febr. jl. in den besten welstand, op mijne bestemmingsplaats, ten Noorden der Oranje-rivier, gemeente Riet-rivier, ben gearriveerd. De zeereis heeft in 63 dagen plaats gehad en is, met eene kleine uitzondering door 't Kanaal, zoo kalm geweest, dat zulks op eene onzer rivieren niet beter had kunnen zijn; zelfs bij het naderen en bij de aankomst der Kaap was zulks het geval. De vriendelijkheid en het »welkom," waarmede ik allerwege van af de Kaapstad tot hier, als Hollander ontvangen ben, waren groot en verrassend, en maakten niet zelden een bewegelijken indruk op mijn gemoed. Ik behoef u dus niet te verzekeren, dat de bewijzen van belangstelling in onze stamgenooten alhier, mij door u en andere vrienden verstrekt, met gevoelige erkentelijkheid zijn ontvangen. Tot mijn, en niet minder uw groot genoegen, kan ik u berigten, dat in dit ver gelegen gewest reeds eene Vereeniging bestaat, en zelfs 1/10 van het garnisoen tot hare leden behoort. De Eerw. Heer Murray Pred. van Bloem-fontein en Riet-rivier, en de Magistraat, behooren tot hare hoofden en warme ijveraars; maar nog heb ik niet genoemd wat u welligt het aangenaamst zal treffen. Mijne gemeente had voor eenigen tijd nog geene Kerk- of schoolplaats, zoodat het eigenlijke karakter van *dorp* nog geheel ontbrak, ofschoon de boerenbevolking op pl. m. 3,000 zielen wordt berekend. Bij mijne komst nu had men zoodanig eene plaats reeds gekocht en met het bouwen eener kerk een' aanvang gemaakt, terwijl eenige dagen na mijne aankomst, de verkooping van gronden of erven, naar een vooraf gemaakt bestek of platte grond des dorps, tot het bouwen van huizen, zou plaats hebben. Dat ik dit tusschen beide aanmerkte, het stichten van een dorp op deze wijze vordert niet meer tijds dan het bouwen van één huis; want elke kooper van een erf bouwt naar zijne keuze zijn pand, en het legt ten andere den grondslag, dat een dorp op die manier fraaijer zijn moet, dan dit met de meeste in Holland het geval is. HH. Kerkenraden dan, die eerst het bedoelde terrein gekocht hadden en tot den verkoop der genoemde erven zouden overgaan, maakten dit artikel in hunne conditie: niemand zal ooit, als eigenaar, huurder of verbruiker dezer erven en daarop gebouwde panden, het regt hebben, noch zulks direct of indirect vermogen, om eenigen sterken drank te verkoopen of te slijten.

De verkoopdag verscheen, het artikel werd gelezen, geene stem verhief er zich tegen en men verkocht voor ƒ11,000 aan erven à ƒ300—500. Over 2 maanden zal eene andere veiling, op natuurlijk dezelfde voorwaarde, plaats hebben. Wat zegt gij, moet men onze broeders en stamgenooten alhier, in Holland voorbeelden of navolgers of tegenstanders der goede zaak noemen? Een der Heeren hier las in een der Nos. van onzen *Volksvriend* door mij verstrekt, »dat ik stond te vertrekken naar onze stamgenooten enz. die nog Hollandsch spreken." Hierop begon hij hartelijk te lagchen, mij toevoegende op vriendelijken toon: »ik geloof waarlijk dat men zich in Holland al wonderlijke begrippen over ons heeft gevormd, dat woordje *nog* klinkt mij, als of men meent, dat hier alles, met weinige uitzondering, vervangen is door, ja door wie? door Hottentot en Boschjesman niet waar? Nu, schrijf gij maar aan de broeders in Holland, dat wij gevoelig voor hunne belangstelling zijn, en die op prijs hopen te stellen, maar dat wij onze of hunne moedertaal nog

door geene andere hebben vervangen, hoe gebrekkig het bij ons dan ook moge wezen." Ik moest met hem lagchen en bekennen, dat ik zelf van zekere vreemde voorstellingen en gedachten niet vrij te pleiten was geweest. Nu, ik kan van dat Hollandsch (Hollandsch beteekent hier Nederlandsch) zeggen, dat het veel welluidender is dan op een massa plaatsen in Nederland, en dat ik van de Kaap tot hier, geen verschil van dialect, of immers zoo weinig dat ik mij geen voorbeeld herinner, heb opgemerkt. Enkele vreemde woorden, en grammaticale misdaden in menigte, bestaan en worden gepleegd; maar boven het Zeeuwsch, Goudaasch enz. enz. heeft men grooten roem. Niet minder zijn hunne persoonlijke en zedelijke beschaving en bescheidenheid hoog te roemen, en zullen elk die het ervaart, doen verbaasd staan, vooral indien hij zijne vooraf gevormde begrippen gebouwd heeft en op de theoriën, die tot de beschaving van een volk worden ten grondslag gelegd en op de daadzaak dat men hier in dat opzigt alles mist, wat men elders en ook in Nederland in overvloed heeft. Het is hier de plaats niet, verder over dit onderwerp uit te weiden, ofschoon het mij voor menige bladzijden stof ter beschouwing zou geven.

Wat aangaande de verschijnsels en uitwerkselen van den werduiver, dien wij bestrijden, staande mijn verblijf op, en doorreizen van een aantal plaatsen, is opgemerkt, is zeer gunstig en tot beschaming van veel landen, die op hoogere beschaving aanspraak maken. Ik kan in waarheid zeggen, dat ik van den 13den December 1849, toen wij aan de Kaap zijn gekomen, tot op dezen oogenblik, maar drie dronken menschen heb gezien, en dat ik geen vloek heb gehoord, dan slechts van éénen dezer. Van Port Elisabeth tot Colesberg, heb ik ruim 14 dagen gereisd met ossenwagens, soms 4 en 6 bij elkander, meest met jeugdig blank en bruin personeel tot voerlieden, en 's nachts in de open lucht, dikwijls zeer koud, logerende; maar noch iemand van dezen, noch iemand der menigvuldigen, welke ik heb ontmoet, had eenigen anderen drank dan koffij en thee; ja zelfs niet van den wijn, die hier goedkoop en veel is, had men het minste bij zich. Hoezeer ik nu, met dit alles, de mogelijke bewering, dat ook hier te veel dronkaards en misbruikers van sterken drank zijn, niet wil logenstraffen, zoo durf ik toch met vrijmoedigheid vragen, maar met een smartelijk gevoel jegens mijn Vaderland: in welk land zal den vreemdeling en reiziger eene betere ervaring ten deel vallen, ten aanzien van dronkenschap en vloeken beide? Als de Afrikaansche ossenmenner zijne passagiers ter bestemde plaatse kan brengen, zonder dat hij dezen een oogenblik het haar te berge doet rijzen, noch het misbruik van eenigen Heiligen Naam laat hooren, wat mag men dan niet van den man in Nederland verwachten, die slechts een rijtuig met één of twee gewillige en gedresseerde paarden heeft te voeren?

Tempelen, openbaar aan de zonde en schande gewijd, zijn hier zoo min als kermissen of jaarmarkten en in het schoone dorp Graaf-Reinet, dat als gemeente 9,000 en in zijne kom 6,000 zielen groot is, heeft men niet éene gelegenheid waar men een glas drank kan krijgen. De notabelen hebben aldaar, en dat is op de meeste, zoo niet op alle, plaatsen het geval, een »Leeshuis" met een bediende, waarin alle couranten (drie bestaan er hier in 't Hollandsch), tijdschriften en boekwerken ter lezing liggen. Wijn, noch sterke drank, noch tabak mag in een van die inrigtingen gebruikt worden. Voor den vreemdeling bestaat, onder toezigt van het plaatselijk bestuur, in genoemd dorp een logement, maar voor den inwoner is er geen entrée.

Met een en ander vlei ik mij u eenige inlichtingen en nadere denkbeelden gegeven te hebben van onze Zuid-Afrikaansche broeders, aangaande onze zaak zelve en datgene wat wij door haar, onder Gods zegen, wenschen bevorderlijk te zijn."

KERKNIEUWS.

LEEUWARDEN, 5 November. Ter vervulling der vacature, ontstaan door het vertrek van Ds. Modderman, is door den breeden Kerkeraad der Nederd. Herv. gemeente geformeerd het navolgende twaalftal: DD. Diemont, Th. Dr. en Predikant bij de Waalsche gemeente te Leeuwarden; de Vries, te Oudewater; Nachenius, Th. Dr. te Sassenheim; van der Zwaag, te Dronrijp; van der Scheer, te Hoorn; Schorsse, te Almelo; Broedelet, te Gouda; Meijboom, Th. Dr. te Nijmegen; Berns, te Spankeren; Boon, Th. Dr. te Medemblik; Mijsberg, te Bleskensgraaf; Niermeijer, te 's Heer-Arendskerke. De drie laatsten bij herstemming tegen Ds. de Blaauw, Pred. te Hoorn.

ALKMAAR, 7 November. Ter vervulling der, door het overlijden van Ds. J. Boldingh, alhier bestaande vacature, is op heden door den breeden Kerkeraad der Herv. gemeente, geformeerd het volgende twaalftal, alphabetisch gesteld: DD. Berlage, te Muiderberg; Boonacker, te Enkhuizen; v. Charante, te Oost-Zaandam; van der Lee, te Grootebroek; Linse, te Steenderen; Oort, te Broek in Waterland; van Schaick, te Dwingeloo; Sluiter, te Zalk; van der Willigen, te Vorgten; Cats Wor, te Enkhuizen; Wunder, te Purmerende, en Wijs, te Schoonhoven.

— Bij de Herv. gemeente te Hattem is tot Predikant beroepen Ds. W. Pollen, Pred. te Elst bij Amerongen.

De geduchte ramp, welke in *Holstein* het ongelukkige *Frederikstad aan den Eider* getroffen heeft, is uit de Nieuwsbladen algemeen bekend. In die ramp deelde ook de *Doopsgezinde Gemeente* aldaar, zóó zeer zelfs, dat haar voortdurend bestaan te beschouwen is, als zonder krachtige hulp van buiten hoogst onzeker zijnde. Dit deed onder de Doopsgezinden te Amsterdam zich eene Commissie vormen tot het inzamelen van liefdegaven ten haren behoeve; en hiertoe verlangende mede te werken, is de Ondergeteekende, in overleg met den Eerw. Kerkenraad zijner Gemeente, te rade geworden, langs dezen weg voor de Leden dier Gemeente, en tevens voor *allen*, die gevoelen waartoe hunne Christelijke broederschap de volgers van denzelfden Heer en Deelgenooten derzelfde genade verpligt, de gelegenheid te openen, om door zulke liefdegaven te doen blijken, dat hen het geloof bezielt, 't welk zich levend betoont door de werken, en vooral door werken van barmhartigheid. Na dit beroep op die barmhartigheid, waarvan hij hoopt en vertrouwt, dat het, bij een nood, die luid genoeg voor zich zelven spreekt, geen naderen aandrang zal behoeven, verklaart hij zich gaarne bereid tot het ontvangen en naar Amsterdam opzenden van 't geen men ten bedoelden einde mogt kunnen en willen afzonderen; terwijl hij voorts deze poging, om zwaar beproefde Geloofsgenooten te ondersteunen, den Alzegenaar en den Heer der Kerk vertrouwend aanbeveelt.

A. DOYER Tz.,
Leeraar bij de Doopsgezinden te Leyden.

ADVERTENTIEN.

PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG TE LEYDEN.

Zaturdag 9 *November*. Van *f* 34 tot *f* 37.

GRAANPRIJZEN AAN DE BEURS TE LEYDEN.

Zaturdag 9 *November*.

Oude Tarwe *f* 7.80 tot *f* 8.20. Nieuwe Tarwe *f* 7.50 tot *f* 7.80. Oude Rogge *f* 5.70 tot *f* 6.00. Nieuwe Rogge *f* 5.70 tot *f* 6.00. Gerst *f* 4.30 tot *f* 4.50. Haver *f* 2.60 tot *f* 3.30. Paardeboonen *f* 4.80 tot *f* 5.00. Duiveboonen *f* 5.40 tot 5.60.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

VRIJDAG, 8 November.

	Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à 2 1/2 pCt.	55	55 7/8	56 1/4
Dito Certificaten . . . . „ 3 „	65 1/4	65 3/4	—
Dito dito . . . . . . „ 4 „	86 1/8	86 3/4	86 3/8
Amortisatie Syndicaat . . . „ 3 1/2 „	87	87 1/2	87 3/8
Handelmaatschappij . . . . „ 4 1/2 „	—	—	—
O. I. Leening . . . . . . „ 4 „	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg . . . . „	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg . . „ 4 1/2 „	—	—	—
Haarlemmermeer . . . . . . „ 5 „	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816 „ 5 „	103 3/4	104	103 3/4
Dito dito 1828 en 1829 . . „ 5 „	103 5/8	103 3/4	103 3/4
Cert. bij dito 1831 en 1833 „ 5 „	93 3/4	94 1/4	—
Dito 1840 . . . . „ 4 „	86 1/4	87	86 1/8
Dito bij STIEGLITZ & Co. . . „ 4 „	86	86 1/4	86
Dito dito Nieuwe . . . . „ 4 „	86	—	—
Inschrijving in Assign. . . . „ 6 „	—	—	—
Certificaten van dito . . . „ 6 „	—	—	—
POLEN, Obligatiën . . . . . „ 4 „	—	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl. 250 f	—	—	—
Dito dito 1835 . . . . „ 500 „	—	—	—
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £ à 5 pCt.	12 13/16	12 15/16	12 13/16
Dito dito Onbep. Stukken . „ 5 „	—	—	—
Dito Obligatiën . . . . . . „ 3 „	38 1/2	—	—
Dito Binnenl. à 6 m. . . . „ 3 „	33	33 3/16	33 1/16
Coupons Ardoins	8 5/16	8 9/16	8 5/16
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll. . „ 5 „	—	—	—
Dito . . . . „ 4 „	—	—	—
Dito Metall. . . . . „ 5 „	72 3/4	73	—
Dito Nieuwe . . . . „ 5 „	77 1/4	79 1/4	77 3/4
Dito 1847 . . . . „ 2 1/2 „	88 1/2	89 3/4	88 3/4
BELGIE, Banc. . . . . „ 2 1/2 „	—	—	—
Dito bij ROTHSCHILD . . . . „ 2 1/2 „	45 1/2	46	45 5/8
BRAZILIE, 1824 100 £ . . . 5 „	—	—	—
PORTUGAL, te Londen . . . . „ 5 „	35	—	—
Dito dito . . . . „ 4 „	34	34 1/2	34 1/8
VENEZUELA . . . . „ 3 „	32 3/8	—	—
MEXICO . . . . „ 5 „	—	—	—
AMERIKA, Bankactiën	—	—	—

Koers van het Geld: Beleening 2 1/2 pCt. Prolongatie 3 pCt. Wissel-Disconto 2.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.